

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2008/2009

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

III. (országos) forduló

2009. április 17.

Kecskeméti Humán Középiskola, Szakiskola és Kollégium
Széchenyi István Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskolája

Versenyző		Pontszám		Százalék
Kódja		Elérhető	Elért	
OD-IR-.....		150	.....	.....%

..... Javító tanár	..... Zsűri elnöke
-----------------------	-----------------------

Kedves Versenyző!

A feladatok megoldására 90 perc áll rendelkezésére. A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg, kérjük, ügyeljen az idő beosztására!

Sikeres feladatmegoldást kívánunk!

Fényhatás-vadászat

Ugye érezted már magad kínosan, amikor vendégségben este 7-kor egy helyben el tudtál volna aludni? Vagy még éjfélkor is aktívan és energikusan beszélgettél? Hidd el, minderről a fény (is) tehet!

Belebetegszünk a sötétbe?

A fény és a kedélyállapotok közötti összefüggések természetesen nem új keletűek. Nem véletlen, hogy télen többen hajlamosak a depresszióra, bágyadtságra. A napsütéses délen élő emberek általában jóval kedélyesebbek, pozitívabbak. Nem megalapozatlanul mondják egy derűs emberre, hogy „napfényes” személyiség.

És mit tehet az, aki visszatérően szenved a fényteleniségtől? A legjobb, ha a nap fényéhez leginkább hasonlító (zöld és sárga spektrumú) lámpákkal veszi körül magát. Arra is figyeljünk, hogy a fény mindig a szemünkön, és ne a bőrünkön keresztül érjen bennünket (ezért nem használ például ilyenkor a szolárium).

Hétköznapi fortélyok

Nálam legutóbb ősszel köszöntött be a fénykérdés. Akkor döntöttem úgy, hogy a belvárosi lakásunk fényviszonyain radikálisan változtatok. Rájöttem ugyanis, hogy a nappali fénye kimondottan nyomasztó. Úgyhogy fogtam magam, és a négy méter magasságból a felére engedtem le a hatkarú antik csillárt, az izzók erejét pedig háromszorosára növeltem. Friss, éber fény került a helyükre, ráadásul sokkal közelebb az archoz.

Biztos vagyok abban, hogy ezért is lett az egész család néhány nappal később sokkal aktívabb, tettekre készebb, kreatívabb. A munkahelyek többségénél is tudatosan használják a tiszta, erős, átható fényeket. Bárokban és éjszakai szórakozóhelyeken viszont kimondottan lágy, tompa, meleg világítással segítik az ellazulást és a mindennapok stresszének levezetését. De nemcsak a fény erősségével, a színével is befolyásolhatjuk közérzetünket. Ha például idegesek vagyunk, érdemes ibolya, kék vagy zöld égő fényében megmártózni, míg a bágyadt, fáradt állapotunkon egy vörös villanykörte segíthet.

Lehet, hogy ez a fényjáték már kismértékben is boszorkánykodás, no de épp ez a hétköznapi élet mágiája!

(Forrás: Otthon magazin 2009. márciusi szám)

1. feladat

5/ . . .

Keresse meg az előző oldalon olvasható szövegben a fény szó jelzőit! Írjon le belőlük ötöt a keretbe!

	a)	
--	----	--

2. feladat

12/ . . .

Magyarázza meg az alábbi szavak jelentését!

a) új keletű:	a)	
b) napfényes személyiség:	b)	
c) radikálisan változtat:	c)	
d) kreatív:	d)	
e) mágia:	e)	
f) energikusan beszélget:	f)	

3. feladat

2/ . . .

A főcím alatt olvasható néhány sor a címközlemény, amely előreutal, és összefoglalja az újságcikk tartalmát. Húzza alá, hogy a négy állítás közül melyikről szól az írás!

A fény erejéről a munkahelyeken. Arról, hogy a mécses jobb, mint a lámpa. Arról, hogy a „napfényes” embereknek nincs szükségük sok fényre. A fénynek az emberek hangulatára tett hatásáról.	a)	
--	----	--

4. feladat

3/ . . .

A fényen kívül más tényezők is befolyásolhatják azt, ha vendégségben nincs kedvünk beszélgetni, álmosak vagyunk. Nevezzen meg három ilyen körülményt!

a)	a)	
b)	b)	
c)	c)	

5. feladat

6/ . . .

Gyakran halljuk: „Mindenütt jó, de legjobb otthon.” Az alábbi jelzők az otthonra, a lakásra vonatkoznak. Tud-e különbséget tenni a lakás és otthon között? Melyik jelző hová illik inkább? Írja a szavakat a megfelelő keretbe!

<i>elegáns</i>	<i>barátságos</i>	<i>hangulatos</i>	<i>korszerű</i>	<i>meleg</i>	<i>kellemes</i>	a)	
<i>OTTHON</i>				<i>LAKÁS</i>			

6. feladat

8/ . . .

Néhány mű üzenetét foglaltuk össze. Ki a mű alkotója, és mi a címe?

<p>a) Az író a csodában reménykedik: „Megpróbálok egy kicsit a vízen járni.” Szerző: ..... Cím:.....</p> <p>b) Arra tanít, hogy minden jelzésre aprólékosan figyeljünk olvasás közben: „Néha nagyobb erővel olvasni, mint amilyen erővel az írás készült.” Szerző: ..... Cím:.....</p> <p>c) Az ember olykor nem tud határt szabni elvárásainak: „Bennem pedig előötlött valami, ... hogy amit tudunk, mily kínok s töredelmek árán tudjuk.” Szerző: ..... Cím:.....</p> <p>d) Az álmok és vágyak előrejelzik a sorsot: „Dicső neve költő-fiadnak, Anyám, soká, örökkön él.” Szerző: ..... Cím:.....</p>	a)	
	b)	
	c)	
	d)	

7. feladat

2/ . . .

Ki volt az a sok bölcsességet közreadó író, aki 1948-tól az USA-ban élt, és *Emigráns* címmel 2007-ben filmet is készítettek az életéről?

	a)	
--	----	--

8. feladat

11/ . . .

A rejtvény megfejtéseként Karinthy Frigyes második feleségének nevét kapja meg. Segítségül megadtunk néhány betűt.

Meghatározások:

- a) 1–8 Karinthy ismert novellájának címe.
- b) 9–20 XX. századi író, eredeti foglalkozása vegyészmérnök, gyógyszerész.
- c) 21–26 A lakóterünk kialakításával, berendezésével foglalkozó országos magazin elnevezése.
- d) 27–31 Varázslat, boszorkányság más szóval.
- e) 32–37 A márciusi ifjak kedvelt találkozóhelye volt.
- f) 38–44 Az *Így írtok ti* című Karinthy-szövegek műfaja.
- g) 45–54 Petőfi legjobb barátja, a Toldi írója.
- h) 55–62 Petőfi feleségének családneve.
- i) 63–68 Nem valós, képzeletbeli idegen szóval.
- j) 69–70 Határozott névelő.

B ¹	2	3	A ⁴	B ⁵	6	7	S ⁸	Ö ⁹	10	11	É ¹²	13	Y ¹⁴
15	S ¹⁶	T ¹⁷	V ¹⁸	19	20	O ²¹	T ²²	23	24	O ²⁵	N ²⁶	27	Á ²⁸
29	I ³⁰	A ³¹	P ³²	33	34	V ³⁵	36	X ³⁷	P ³⁸	39	40	Ó ⁴¹	42
I ⁴³	A ⁴⁴	45	R ⁴⁶	47	48	Y ⁴⁹	J ⁵⁰	Á ⁵¹	52	53	54	S ⁵⁵	56
57	58	D ⁵⁹	R ⁶⁰	61	Y ⁶²	63	I ⁶⁴	65	66	I ⁶⁷	V ⁶⁸	69	Z ⁷⁰

k) Megfejtés: 6, 9, 24, 27, 36, 40, 47, 58, 65, 69-es cellák betűi:

.....

a)	
b)	
c)	
d)	
e)	
f)	
g)	
h)	
i)	
j)	
k)	

9. feladat

14/ . . .

A következő hét név mindössze két alkotó életéhez köthető. Írja le, kivel és milyen kapcsolatban álltak az alább felsorolt személyek?

- a) Judik Etel: .....
- b) Mednyánszky Berta: .....
- c) Hruz Mária: .....
- d) Csapó Etelka: .....
- e) Böhm Aranka: .....
- f) Szendrey Júlia: .....
- g) Herbert Olivecrona: .....

a)	
b)	
c)	
d)	
e)	
f)	
g)	

10. feladat

7/ . . .

Az alábbiakban egy-egy szerzővel kapcsolatos információt kell kiegészítenie a helyes megoldás aláhúzásával!

a) Márai Sándor legismertebb könyve: Egy polgár vallomásai Utazás a koponyám körül Nemzeti dal	a)	
	b)	
	c)	
	d)	
b) Petőfi Sándor itt töltötte a mézesheteit: Koltón, szállodában. Koltón, saját házukban. Koltón, Teleki gróf kastélyában.	e)	
	f)	
	g)	
c) Örkény István az európai irodalomban egyedülálló műfajt teremtett: egyperces novellát verses regényt képregényt		
d) Csukás István nem ismerhette (mert nem egy században éltek): Arany Jánost Örkény Istvánt Márai Sándort.		
e) Karinthy Frigyes ezért utazott Svédországba: írói konferenciára agyműtétre nyaralni		
f) A Pesti Divatlap nevű újság (ahol Petőfi is dolgozott) fő témája volt: divat és öltözködés kultúra és politika kultúra és illemtan		
g) Ő fordította magyarra a Micimackót: Márai Sándor Csukás István Karinthy Frigyes		

11. feladat

3/ . . .

A tulajdonneveknek mely fajtái találhatók az idézetben? Válaszát írja a pontozott vonalra!

„Hát nem tudsz meghatódni? Itt pisilt Kosztolányi, Osvát, Karinthy...” A morcos író irigykedve horkantott. „Jó nektek! Benne vagytok a folyamatban.” Engem Kellér Bandi bácsi vitt le, aki akkor a Művelt Nép című hetilapnál dolgozott, s aki egy két lábon járó anekdotagyűjtemény volt, szerencsére sokat meg is írt, de a legtöbbjét élőlészóban mondta el.” (Csukás István)	a	
a)		

12. feladat

12/ . . .

Írja be a szöveg alatti táblázat megfelelő celláiba az aláhúzott szókapcsolatokat!

<p>„<u>Drámai pillanat</u> volt. Ha most <u>odaadom a nápolyit</u>, akkor húsz év múlva az ideggyógyászok <u>hipnotikus álomban</u> fogják leszoktatni a raccsolásról. Meglehet, bestiális <u>apa vagyok</u>: a hatodikat is megettem. – Csak <u>a grófok raccsolnak</u>, kedves fiam. Mi nem raccsolhatunk, mert a te apád csak egy <u>nyomorult író</u>. <u>Vidáman elmosolyodott</u> és így szólt: – Író. <u>Gyönyörűen mondta</u>. Mint amikor <u>összeroppantunk egy diót</u>, úgy reccsent az az r. Ismerek egy kopasz író, aki két évre <u>elmenne juhászkutyának</u>, ha egy ilyen r-t ki tudna nyomni magából. Őneki alkalmasint odaadták a nápolyit. Most már én is <u>odaadtam</u>. Lassan és <u>látható büszkeséggel</u> rágta, talán mert érezte, hogy ez volt az első falat, amelyért megdolgozott.”</p>				a)	
<p><i>Hozzárendelő szó szerkezet (A-Á)</i></p>	<p><i>Tárgyas szó szerkezet</i></p>	<p><i>Határozós szó szerkezet</i></p>	<p><i>Jelzős szó szerkezet</i></p>		

13. feladat

8/ . . .

Alakítsa át az alábbi igéket a megadott jellemzők szerint!

a) volt	→ jelen idő, egyes szám második személy,				
	feltételes mód →	.....		a)	
				b)	
				c)	
				d)	
b) odaadom	→ múlt idő, többes szám harmadik személy,				
	kijelentő mód →	.....			
c) megettem	→ segédigés szerkezet, többes szám első személy,				
	kijelentő mód →	.....			
d) raccsolnak	→ jelen idő, egyes szám harmadik személy,				
	felszólító mód →	.....			

14. feladat

15/ . . .

Csoportosítsa az alábbi szavakat szerkezetük és hangrendjük szerint! Írja a szavak előtt álló betűjeleket a táblázat megfelelő cellájába!

a) szükségű	b) Barabbás	c) tékozló	d) názáretit	e) szállodaszobában	a)	
f) olvasás	g) történet	h) elegáns	i) máriaüveg-lap	j) erővel	b)	
k) csónakos	l) Biblia	m) életrajz	n) porkoláb	o) újszövetségi	c)	
					d)	
					e)	
					f)	
					g)	
					h)	
					i)	
					j)	
					k)	
					l)	
					m)	
					n)	
					o)	

Egyszerű szó			Összetett szó
Mély hangrendű	Magas hangrendű	Vegyes hangrendű	

15. feladat

5/ . . .

Soroljon fel ötöt a „mond” szó szinonimái közül!

	a)	
--	----	--

16. feladat

2/ . . .

Magyarázza meg, milyen ejtéshibát vét, aki raccsol!

	a)	
--	----	--

17. feladat

2/ . . .

Magyarázza meg, miért kell felkiáltójelet tenni az alábbi mondatok végére!

„Mondd meg, hogy mentsem meg magam! Mondd meg, mit tegyek! Mondd meg, mit mondjak!”	a)	
a)		

18. feladat

5/ . . .

Milyen kommunikációs tényezők módosíthatják egy-egy mondat/szöveg jelentését? Soroljon fel ötöt!

Például a következő mondatot többféleképpen lehet mondani: kedélyesen-örömmel, tréfásan, fennköltén, bizalmasan, hűvösen, kérdően, szigorúan-parancsolón, gyorsan, tagoltan, halkán stb.

„Két oldalt füstölögtek a romok

a) .....
.....
.....

a)

19. feladat

2/ . . .

Fejezze ki egyetlen jelzős szó szerkezettel, mire buzdít az alábbi idézet!

„Soha nem olvasni fitymálva, mellékesen, mint akit egy isteni lakomára hívtak, s csak a villa hegyével turkál az ételekben.”

a) .....

a)

20. feladat

3/ . . .

Az irodalmi műveket és művészeti alkotásokat többféleképpen is értelmezhetjük, értékelhetjük. Miért? Soroljon fel röviden hármat a lehetséges okok közül!

	a) <input type="text"/>
--	-------------------------

21. feladat

5/ . . .

Bizonyítsa be alábbi állításunkat maximum öt mondatban úgy, hogy érvelésében hivatkozzon öt különböző kommunikációs csatornára! Használja fel segítségül a képeket!

„Nem lehet nem kommunikálni.”

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....

a)
b)
c)
d)
e)

22. feladat

2/ . . .

Tanulmányozza át az alábbi táblázatot, majd adjon neki címet!

.....				a)			
MTV	RTL klub	Viasat3	M2				
05 ³⁸	Agrárhíradó	06 ⁰⁰	Balu kapitány kalandjai	06 ²⁰	A Mézga család	05 ³⁵	Hajnali gondolatok
05 ⁵⁰	Nap-kezte	06 ³⁰	Reggeli	06 ⁵⁰	Futurama 13.	05 ³⁸	Agrár-percek
09 ⁰⁰	Napi mozaik	08 ³⁸	Találkozások – reggel	07 ²⁰	Tv shop	05 ⁵⁰	Nap-kezte
09 ⁴⁵	Hol-mi? Heti műsor	09 ⁰⁰	Receptklub	08 ³⁰	Telefonos játék	09 ⁰⁰	Válaszd a tudást!
10 ⁰⁰	Peren kívül Jogi tanácsok	09 ¹⁰	Vad szenvedélyek Brazil filmsor. 68.	10 ⁰⁰	Halálbiztos diagnózis Svéd filmsor. 115.	10 ⁰⁰	Tudásakadémia
11 ⁰⁵	San Francisco utcáin Bűnügyi filmsor. 17.	09 ³⁵	Játék! Játék! Játék!	11 ⁰⁰	Hetedik mennyország Angol filmsor. 9.	11 ⁰⁵	A szólás szabadsága
12 ⁰¹	Híradó délben	10 ³⁰	Top-shop	12 ⁰⁰	Úrbalekok 55.	12 ⁰⁰	Az ígéret földje Amerikai filmsor. 65. bef. rész
13 ⁰⁰	Jelentés Tények Magyarországról	11 ³⁰	Delelő	12 ³⁰	Kaliforniába jöttem 9.	12 ⁴⁵	Nemzeti értékeink
13 ²⁵	Körzeti magazin	12 ⁰⁰	Déli kiadás	13 ⁰⁰	Dr. Csernus Talk show 100.	13 ⁰⁰	Közvetítés a Parlamentből

23. feladat

5/ . . .

Válaszoljon az alábbi kérdésekre az előző táblázat felhasználásával!

a) Melyik az a műsor, amelyet ugyanabban az időpontban két csatorna is sugároz?	a)	
b) Melyik az a filmsorozat, amelyről tudjuk, hogy összesen hány részes?	b)	
c) Melyik az a sorozat, amelynek már a legtöbb részét láthatták a nézők?	c)	
d) Melyik műsor megy az M2-n akkor, amikor az RTL Klubban a <i>Delelő</i> látható?	d)	
e) Melyik csatornákon megy egy időpontban főzőműsor és telefonos vetélkedő?	e)	

24. feladat

2/ . . .

Miért alkalmaznak az újságok, folyóiratok gyakran táblázatokat, grafikonokat? Említsen meg két lehetséges okot!

	a)	
--	----	--

25. feladat

6/ . . .

Nevezzen meg minden képet egy köznévvvel, majd foglalja össze a látottakat egy találó címmel!

<p>a) Cím: .....</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>b) .....</p> <p>c) .....</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>d) .....</p> <p>e) .....</p> </div> </div>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 5%; text-align: center;">a)</td><td style="width: 15%;"></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">b)</td><td></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">c)</td><td></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">d)</td><td></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">e)</td><td></td></tr> </table>	a)		b)		c)		d)		e)	
a)											
b)											
c)											
d)											
e)											

26. feladat

3/ . . .

Feltételezze, hogy egy hatalmas technikaieszköz-bemutatón vesz részt. Mindent kipróbálhat. A kínálatból hármat választhat írásbeli üzenete gyors továbbítására. Melyek lennének ezek?

<p>a) .....</p> <p>b) .....</p> <p>c) .....</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 5%; text-align: center;">a)</td><td style="width: 15%;"></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">b)</td><td></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">c)</td><td></td></tr> </table>	a)		b)		c)	
a)							
b)							
c)							